

Bydlení seniorů v číslech

Bydlení seniorů je určováno jejich potřebami, soběstačností, životním stylem či ekonomickou situací. U seniorů žijících bez dětí převládají (v severní a střední Evropě) spíše malometrážní byty, resp. domácnosti.

▪ **Text: Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MBA,** prezident APSS ČR;
doc. Ing. Ladislav Průša, CSc., výzkumný pracovník, ředitel VÚPSV v letech 2001–2017

Větší domácnosti starších osob, tj. se čtyřmi a více členy, jsou v severní a střední Evropě spíše výjimkou. V Rakousku tvoří

např. 5% všech domácností (viz tabulka č. 1). Vícečlenných domácností je více např. v Polsku a Slovinsku z toho důvodu, že je zde rozšířenější společné vícegenerační soužití. Malý podíl společného, resp. rodinného soužití je naopak zaznamenán v německy mluvících zemích nebo ve Švédsku.

Náklady na bydlení tvoří ústřední výdajovou položku a preference bydlení je do

Tabulka č. 1 Srovnání velikosti domácností seniorů (2016)

Osoby starší 65 let žijící doma								
	A	D	CH	SL	CZ	H	PL	S
počet	393	596	348	292	298	374	340	459
Osoby žijící v domácnostech								
1 osoba	27 %	27 %	24 %	20 %	32 %	45 %	29 %	31 %
2 osoby	62 %	65 %	71 %	54 %	59 %	46 %	46 %	66 %
3 osoby	6 %	6 %	4 %	14 %	6 %	6 %	10 %	2 %
4 a více osob	5 %	2 %	1 %	12 %	3 %	3 %	15 %	1 %
Žije s partnerem/partnerkou								
muži	79 %	80 %	84 %	87 %	77 %	65 %	79 %	76 %
ženy	56 %	57 %	61 %	56 %	52 %	28 %	40 %	60 %
Žijí s dětmi ve společné domácnosti	12 %	7 %	6 %	31 %	9 %	14 %	28 %	3 %

Tab. Č. 2: Srovnání ekonomické situace domácností (2002-2016)

	A	D	CH	SL	CZ	H	PL	SW
Poznatky 2002								
počet =	271	550	298	258	265	308	320	358
komfortní	28 %	31 %	41 %	30 %	6 %	3 %	3 %	51 %
Jde to	51 %	59 %	49 %	54 %	52 %	45 %	43 %	42 %
Obtížné/velmi obtížné	21 %	10 %	10 %	16 %	42 %	52 %	54 %	7 %
Poznatky 2016								
N =	393	596	348	292	298	374	340	459
komfortní	33 %	46 %	55 %	34 %	4 %	3 %	5 %	63 %
Jde to	58 %	48 %	34 %	48 %	52 %	41 %	67 %	30 %
Obtížné/velmi obtížné	9 %	6 %	11 %	18 %	44 %	56 %	28 %	7 %

veliké míry určována příjmem či úsporami starších osob. Tabulka č. 2 přináší porovnání ekonomické situace domácností v roce 2002 a 2016.

To, jak velký podíl osob starších 65 let je spokojených se svou ekonomickou situací, odráží i ekonomickou vyspělost jednotlivých zemí. Nejlepší příjmová úroveň je zaznamenána u seniorů ve Švédsku a ve Švýcarsku. K údajům získaným od obyvatel České republiky je nutné dodat, že data např. z roku 2020 by se lišila od dřívějších, neboť v období 2017–2019 došlo k většímu meziročnímu kumulativnímu zvýšení starobních důchodů než v jiných zemích v uvedeném srovnání.

Bydlení seniorů v ČR

V roce 2011 bylo v České republice 1 069 505 domácností seniorů, ve kterých žilo celkem 1 762 993 osob. Nejvyšší podíl domácností seniorů tvořily podle očekává-

ni domácnosti prarodičů bydlících s vnoučaty. Pouze jedna čtvrtina domácností, ve kterých prarodiče sdílí bydlení s vnoučaty, je tvořena domácnostmi s osobou v čele mladší 65 let. Seniori ale také ve významné míře bydlí sami jako jednotlivci. Více než třetinu domácností obývají osoby ve věkové skupině 65 let a více. V úplných a neúplných rodinách jsou domácnosti seniorů zastoupeny cca 20 %, přičemž s rostoucím věkem osoby v čele ubývá podíl rodinných domácností a dochází ke zvyšování podílu domácností jednotlivců.

Seniori, kteří kvůli vysokému věku či chronickému onemocnění potřebují zejména sociální péči jiné osoby, zůstávají buď doma s využitím péče rodinných příslušníků, asistentů péče nebo profesionálních poskytovatelů terénních a ambulantních sociálních služeb.

Obtížnou životní situaci mohou také řešit tzv. byty s pečovatelskou službou. Jde

o malometrážní byty zvláštního určení, které jsou zřizovány municipalitami (v drtivé většině případů; v případě soukromého sektoru se setkáváme také s pojmy penziony či bydlení pro seniory). Výhodou těchto bytů je intenzivnější dostupnost pečovatelské služby, občas i přítomnost signalizačního či dorozumivacího zařízení.

V České republice bylo v roce 2016 celkem 34 156 takovýchto bytů (evidence bytů pro seniory zřizovaných soukromým sektorem neexistuje, dle odborných odhadů jde však o jednotky tisíců).

Nejvíce bytů s pečovatelskou službou bylo zaznamenáno v Jihomoravském kraji, nejméně v kraji Karlovarském. Pokud přepočítáme dostupnost bytů s pečovatelskou službou na počet obyvatel v jednotlivých krajích, pak nejhůře vycházejí kraje hlavní město Praha s jedním bytem na 617 obyvatel nebo Středočeský kraj s jedním bytem na 383 obyvatel. Nejlepší dostupnost v relaci na počet obyvatel je pak v Libereckém kraji s jedním bytem na 193 obyvatel nebo v Kraji Vysočina s jedním bytem na 210 obyvatel.

Zdroje:

- Český statistický úřad
- F. Kolland, R. Rohner, S. Hopf, V. Gallistl in *Wohnmonitor Alter 2018*, StudienVerlag

INZERCE

časopis FÓRUM sociální politiky

Výběr z obsahu 2. čísla 2020

Editorial

Koronavirová pandemie jako podnět k nové společenské smlouvě?
Jaromíra Kotíková – Petr Vříšek

Recenzované články

Úhrada klientů za poskytování ubytování a stravování v pobytových zařízeních sociálních služeb v ČR
Ladislav Průša

Vyloučené lokality na Chomutovsku z pohledu péče o rizikové mladistvé
Kateřina Součková – Jiří Buriánek
Postoj sociálních pracovníků pracujících s lidmi bez domova k silným stránkám jejich klientů
Monika Punová – Magdaléna Danková

Diskuse

Jakou reformu penzí pro ČR a proč?
Jaroslav Šulc – Radim Valenčík

Poznatky z výzkumu

Zkušenosti rodičů s otcovskou poporodní péčí
Olga Nešporová
Vliv sdílené ekonomiky na snižování nejistot trhu práce
Magdalena Kotýnková

Recenze

Recenze knihy „Laskavý průvodce po sociálních dávkách“
Rudolf Červený
Recenze knihy „Jak se daří inkluzi u nás a na Slovensku?“
Vladimír Barák

Správní obvod obce s rozšířenou působností	Byty v domech s pečovatelskou službou
Hlavní město Praha celkem	2 122
Jihočeský kraj celkem	2 765
Jihomoravský kraj celkem	3 345
Královéhradecký kraj celkem	2 337
Karlovarský kraj celkem	1 128
Liberecký kraj celkem	2 283
Moravskoslezský kraj celkem	3 419
Olomoucký kraj celkem	2 258
Pardubický kraj celkem	1 759
Plzeňský kraj celkem	2 374
Středočeský kraj celkem	3 573
Ústecký kraj celkem	2 496
Kraj Vysočina celkem	2 424
Zlínský kraj celkem	1 873
Celkem	34 156